EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 515 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Lietuvas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Lietuvas 2020. gada stabilitātes programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Lietuvas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Lietuvas 2020. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Komisija 2019. gada 17. decembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, tādējādi uzsākot 2020. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Komisija 2019. gada 17. decembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Lietuva nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku".

(2) 2020. gada ziņojums par Lietuvu[3] tika publicēts 2020. gada 26. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Lietuva īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
[3] SWD(2020) 514 final.

2019. gada 9. jūlijā[4], turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem ieteikumiem, un Lietuvas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu.

(3) 2020. gada 11. martā Pasaules Veselības organizācija oficiāli pasludināja Covid-19 uzliesmojumu par pasaules mēroga pandēmiju. Tā ir nopietna sabiedrības veselības ārkārtas situācija, kas skar iedzīvotājus, sabiedrību kopumā un ekonomiku. Tā pakļauj valstu veselības sistēmas smagai spriedzei, rada traucējumus globālajās piegādes ķēdēs, nestabilitāti finanšu tirgos un patērētāju pieprasījuma satricinājumus un negatīvi ietekmē dažādas nozares. Tā apdraud cilvēku darbvietas un ienākumus un uzņēmumu darbību. Tā ir izraisījusi ievērojamu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir nopietnas sekas Eiropas Savienībā. Komisija 2020. gada 13. martā pieņēma paziņojumu[5], kurā aicināja koordinēt rīcību, reaģējot uz krīzi ekonomikā, un iesaistīt visus dalībniekus valstu un Savienības līmenī.

(4) Vairākas dalībvalstis ir izsludinājušas ārkārtas stāvokli vai ieviesušas ārkārtas pasākumus. Ārkārtas pasākumiem vajadzētu būt stingri samērīgiem, nepieciešamiem, ar ierobežotu ilgumu un saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Turklāt uz tiem būtu jāattiecina demokrātiskā pārraudzība un iespēja tos neatkarīgi pārskatīt tiesā.

(5) 2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu[6]. Šī klauzula, kuru veido Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punkts, 6. panta 3. punkts, 9. panta 1. punkts un 10. panta 3. punkts un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkts un 5. panta 2. punkts, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā paziņojumā pauda Padomei viedokli, ka pašreizējos apstākļos, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 uzliesmojuma dēļ, ir pieļaujams iedarbināt šo klauzulu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ja tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzētās procedūras. Tā ļauj dalībvalstīm atkāpties no budžeta prasībām, kas tiktu piemērotas parastā situācijā, un vienlaikus dod iespēju Komisijai un Padomei veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus pakta ietvaros.

(6) Ir jāturpina pasākumi, lai ierobežotu un kontrolētu pandēmijas izplatīšanos, stiprinātu valstu veselības sistēmu noturību, mazinātu sociālekonomiskās sekas, izmantojot atbalsta pasākumus uzņēmumiem un mājsaimniecībām, un nodrošinātu pienācīgus veselības un drošības apstākļus darbavietā nolūkā atsākt saimniecisko darbību. Savienībai būtu pilnībā jāizmanto dažādie tās rīcībā esošie instrumenti, lai atbalstītu dalībvalstu centienus minētajās jomās. Vienlaikus dalībvalstīm un Savienībai būtu jāsadarbojas, sagatavojot pasākumus, kas vajadzīgi, lai atjaunotu mūsu sabiedrības un ekonomikas normālu darbību un ilgtspējīgu izaugsmi, citstarp integrējot zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi un mācoties no krīzes laikā gūtās pieredzes.

(7) Covid-19 krīze ir apliecinājusi, ka vienotais tirgus ir pietiekami elastīgs, lai spētu pielāgoties ārkārtas situācijām. Tomēr, lai nodrošinātu ātru un vienmērīgu pāreju uz

[4] OV C 301, 5.9.2019., 117. lpp.
[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

ekonomikas atlabšanas posmu, preču un pakalpojumu brīvu apriti un darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, ir jāatceļ steidzamie ārkārtas pasākumi, kas kavē vienotā tirgus normālu darbību, tiklīdz tie vairs nav nepieciešami. Pašreizējā krīze ir parādījusi, ka veselības aprūpes nozarē ir vajadzīgi krīzes gatavības plāni, kas jo īpaši ietver uzlabotas iepirkuma stratēģijas, diversificētas piegādes ķēdes un stratēģiskas būtiskāko materiālu rezerves. Tie ir galvenie elementi, lai izstrādātu plašākus krīžu gatavības plānus.

(8) Savienības likumdevējs jau ir grozījis attiecīgos tiesiskos regulējumus[7], lai ļautu dalībvalstīm mobilizēt visus neizmantotos līdzekļus no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem nolūkā novērst Covid-19 pandēmijas ārkārtas sekas. Minētie grozījumi nodrošinās papildu elastīgumu, kā arī vienkāršotas un racionalizētas procedūras. Lai mazinātu spiedienu uz naudas plūsmu, dalībvalstis arī var 2020.–2021. grāmatvedības gadā izmantot 100 % līdzfinansējuma likmi no Savienības budžeta. Lietuva tiek mudināta pilnībā izmantot šīs iespējas, lai palīdzētu personām un nozarēm, ko šīs problēmas skar visvairāk.

(9) Paredzams, ka pandēmijas sociālekonomiskās sekas Lietuvas reģionos izpaudīsies nevienādi, jo tiem ir dažādi specializācijas modeļi. Tas Lietuvā rada atšķirību palielināšanās risku. To papildina risks, ka uz laiku izirs konverģences process starp dalībvalstīm, tāpēc pašreizējā situācijā ir vajadzīga mērķtiecīga politiska atbildes reakcija.

(10) Lietuva savu 2020. gada valsts reformu programmu iesniedza 2020. gada 15. maijā un 2020. gada stabilitātes programmu – 2020. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.

(11) Lietuva šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā.

(12) Valdība savā 2020. gada stabilitātes programmā plāno, ka nominālā bilance pasliktināsies no pārpalikuma, kas bija 0,3 % no IKP 2019. gadā, līdz deficītam 11,4 % apmērā no IKP 2020. gadā. Tiek lēsts, ka deficīts 2021. gadā samazināsies līdz 3,9 % no IKP. Vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2019. gadā bija palielinājusies līdz 36,3 % no IKP, un saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu ir paredzams, ka 2020. gadā tā palielināsies līdz 50,6 %. Makroekonomikas un fiskālo perspektīvu ietekmē liela nenoteiktība Covid-19 pandēmijas dēļ.

(13) Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju un īstenojot saskaņotu Savienības pieeju, Lietuva ir noteikusi budžeta pasākumus, lai palielinātu veselības aprūpes sistēmas kapacitāti, ierobežotu pandēmiju un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajiem iedzīvotājiem un nozarēm. Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu minētie budžeta pasākumi sasniedz 6,8 % no IKP. Šie pasākumi ietver nodokļu atlikšanu, papildu finansējumu medicīnas preču iegādei, subsīdijas darbvietu saglabāšanai un sociālos pabalstus pašnodarbinātām personām un darba ņēmējiem, kuru situāciju negatīvi ietekmējis Covid-19 vīruss. Komisija, izanalizējusi dažu pasākumu struktūru un īstenošanu,

---

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/460 (2020. gada 30. marts), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 508/2014 attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piesaistītu investīcijas dalībvalstu veselības aprūpes sistēmās un citos to ekonomikas sektoros, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu), (OV L 99, 31.3.2020., 5. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/558 (2020. gada 23. aprīlis), ar ko Regulas (ES) Nr. 1301/2013 un (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, lai nodrošinātu ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (OV L 130, 24.4.2020., 1. lpp.).

atzīst, ka to potenciālā pārņemšana varētu būt zema, tāpēc Komisija pieņēma, ka valdības pasākumiem būs neliela ietekme uz publiskajām finansēm. Turklāt Lietuva ir paziņojusi par diskrecionāriem pasākumiem, kuriem gan nav tiešas ietekmes uz budžetu, bet kuri dos ieguldījumu reakcijā uz krīzi, – to vidū ir atbalsts uzņēmumu likviditātei, kas saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu lēsts 3,8 % apmērā no IKP. Šie pasākumi ietver aizdevumu garantijas (2,9 % no IKP). Kopumā Lietuvas veiktie pasākumi atbilst pamatnostādnēm, kas sniegtas Komisijas paziņojumā par koordinētu ekonomisko reakciju uz Covid-19 uzliesmojumu. Minēto pasākumu pilnīga īstenošana, kam sekotu fiskālās politikas pārorientēšana uz piesardzīga vidēja termiņa fiskālā stāvokļa sasniegšanu, kad to ļaus ekonomikas apstākļi, palīdzēs saglabāt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā.

(14) Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi ar nemainīgas politikas pieņēmumu, Lietuvas vispārējās valdības bilance tiek prognozēta -6,9 % apmērā no IKP 2020. gadā un -2,7 % apmērā no IKP 2021. gadā. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP nepārsniegs 60 % 2020. un 2021. gadā.

(15) Komisija 2020. gada 20. maijā nāca klajā ar ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu, jo tiek plānots, ka Lietuva 2020. gadā pārkāps deficīta robežvērtību, kas ir 3 % no IKP. Kopumā analīze liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/1997 noteiktais deficīta kritērijs nav izpildīts.

(16) Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi Lietuvas IKP samazināsies par 8 %, kam sekos strauja atveseļošanās 7,5 % apmērā 2021. gadā. Lai reaģētu uz Covid-19 uzliesmojumu un mazinātu ekonomiskās sekas, Lietuva 16. martā nāca klajā ar Ekonomikas stimulēšanas un Covid-19 izplatīšanās seku mīkstināšanas plānu. Plāna apjoms ir 2,5 miljardi EUR jeb 6,3 % no valsts iekšzemes kopprodukta (IKP), un tajā līdz pat 500 miljoniem EUR jeb 1,3 % no IKP ir atvēlēti tam, lai nodrošinātu veselības sistēmai nepieciešamos resursus. Vēl 500 miljoni EUR tika piešķirti tam, lai aizsargātu darbvietas un ienākumus. Valsts garantiju fondu kapacitāte tika palielināta par 500 miljoniem EUR, un ekonomikas stimulēšanai ir apstiprinātas papildu valsts garantijas vēl līdz 500 miljoniem EUR. Aprīlī Eiropas Komisija apstiprināja vairākas shēmas Lietuvas valsts ekonomikas atbalstam Covid-19 uzliesmojuma kontekstā. Šīs shēmas ir izstrādātas, lai palīdzētu uzņēmumiem apmierināt tūlītējas apgrozāmā kapitāla vajadzības un turpināt savu darbību pandēmijas laikā un pēc tās. Turklāt Lietuvas Banka ir atvieglojusi dažas kapitāla prasības komercbankām, lai palielinātu aizdevumus reālajai ekonomikai.

(17) Veselības rezultāti Lietuvā pastāvīgi ir atpalikuši no citu dalībvalstu rezultātiem – tas daļēji ir izskaidrojams ar to, ka veselības aprūpes sistēma, kas cieš no zema finansējuma, efektivitātes ziņā nav optimāla. Pašreizējā pandēmija sistēmu ir pakļāvusi papildu spiedienam un izgaismojusi vēl citas strukturālas problēmas, tostarp lēnu progresu pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā, nepietiekamas investīcijas primārajā veselības aprūpē un progresa trūkumu slimnīcu tīkla pielāgošanā, lai to padarītu efektīvāku un atbilstošāku vajadzībām. Covid-19 krīze arī atsedz nevienlīdzību veselības aprūpes jomā, kas saistīta ar darbaspēka trūkumu un ģeogrāfisku neatbilstību starp pakalpojumiem un vajadzībām. Lietuvai ir jāmobilizē vajadzīgie resursi, lai pārvarētu pašreizējo krīzi un nākotnē uzlabotu savu veselības aprūpes sistēmu noturību. Tūlītējā rīcība būtu jāvērš uz spēju stiprināšanu – tas attiecas uz veselības aprūpes darbiniekiem, kritiski svarīgām medicīnas precēm un aprīkojumu, lai glābtu dzīvības pandēmijas laikā, – taču ilgākā termiņā būtu jāpalielina investīcijas veselības aprūpes sistēmas noturības uzlabošanā, lai tā varētu turpināt darbību, iegūt optimālu veiktspēju un sagatavoties jauniem satricinājumiem. Būs jāpiešķir pietiekami resursi

veselības aprūpes sistēmas pieejamības, efektivitātes un kvalitātes uzlabošanai, lai tā spētu labāk reaģēt uz problēmām, ko rada arvien plašāk vērojamās hroniskās saslimšanas, sabiedrības novecošana un ieilgusī nevienlīdzība veselības aprūpes jomā. Šajā ziņā galvenā nozīme ir primārajai aprūpei un e-veselības attīstībai. Lietuvai būtu arī jānodrošina, ka netiek apdraudēti nesenie uzlabojumi attiecībā uz veselības aprūpes pieejamību cenu ziņā. Visbeidzot, lai nākotnē izveidotos noturība, būs arī jāuzlabo sistēmas spēja novērst neveselīgu dzīvesveidu (tas ir viens no svarīgākajiem faktoriem, kas ir Lietuvas slikto veselības rezultātu pamatā) un jāpieliek lielākas pūles, lai ilgtermiņa aprūpes nozari sagatavotu sabiedrības novecošanai.

(18) Pirms Covid-19 pandēmijas dalības līmenis darba tirgū bija augsts un bezdarba līmenis bija zems, taču šī krīze ir radījusi jaunas problēmas.Lietuva ar Savienības finansējuma palīdzību ir īstenojusi saīsināta darbalaika shēmu, lai mazinātu pandēmijas ietekmi uz nodarbinātību, un ieviesusi vairākus citus pasākumus, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz uzņēmumiem un pašnodarbinātām personām. Pirms krīzes aktīva darba tirgus politikas pasākumu tvērums kļuva šaurāks un līdzdalība pieaugušo izglītībā joprojām bija zema. Tomēr, lai palīdzētu bezdarbniekiem pēc iespējas ātrāk atgriezties darba tirgū, ir vajadzīgi plašāki aktīva darba tirgus politikas pasākumi un citi pasākumi, lai pārkvalificētu darbaspēku un pilnveidotu tā prasmes. Ir svarīgi stiprināt sociālo partneru spējas, lai nodrošinātu to jēgpilnu un laicīgu iesaistīšanu krīzes izejas stratēģijas formulēšanā un atlabšanas procesā.

(19) Lai gan pirms krīzes tika veikti pasākumi, lai novērstu nabadzības un sociālās atstumtības risku, piemēram, palielinot vispārējos bērnu pabalstus un pensijas, nabadzība un ienākumu nevienlīdzība joprojām ir starp augstākajām ES. Lietuvā ir salīdzinoši zemi publiskie izdevumi sociālajai aizsardzībai un zema sociālo pārvedumu ietekme uz nabadzības samazināšanu, turklāt sociālo rezultātu pārskatā tā novērtēta kā kritiska. Zemā nodokļu progresivitāte un nodokļu un pabalstu sistēmas pārdales spēja ierobežo valsts iespējas finansēt sabiedriskos labumus un pakalpojumus un samazināt nabadzību un ienākumu nevienlīdzību. Covid-19 pandēmijas negatīvā ietekme uz nodarbinātību un mājsaimniecību ienākumiem, visticamāk, saasinās šīs problēmas. Var būt nepieciešami tādi pagaidu pasākumi kā atbilstības noteikumu un dažu pabalstu summas un ilguma pārskatīšana, lai novērstu pandēmijas krīzes visvairāk skarto personu stāvokļa pasliktināšanos. Sociālās drošības tīkls būtu jāpaplašina, lai atbalstītu visas grupas, arī pašnodarbinātos, darba ņēmējus, kas nodarbināti uz nestandarta darba līguma pamata, un visneaizsargātākās personas. Jānostiprina galveno sociālo pakalpojumu sniegšana un sociālo mājokļu nodrošināšana, lai atbalstītu personas, kurām tas ir nepieciešams.

(20) Ārkārtīgi svarīgs ir bijis likviditātes atbalsts uzņēmumiem, izmantojot publiskā sektora aizdevumus un garantijas un īpašu uzmanību pievēršot mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), taču šis uzņēmumiem paredzētais likviditātes atbalsts starpniekiem ir jāpiešķir efektīvi un ātri, un aizdevumu nosacījumos ir jāņem vērā krīzes situācija. Izstrādājot un īstenojot šos pasākumus, ir jādomā par banku nozares noturību. Ja būtu atļauta nodokļu maksājumu un sociālo iemaksu atlikšana un valsts iestādes ātrāk norēķinātos par līgumsaistībām, arī tas palīdzētu uzlabot MVU naudas plūsmu. Jaundibinātiem un augošiem uzņēmumiem var būt vajadzīgs īpašs atbalsts, kas var izpausties, piemēram, kā to kapitāldaļu iegāde no valsts iestāžu puses vai stimuli riska kapitāla fondiem, lai tie palielinātu investīcijas šādos uzņēmumos. Būtu jāturpina centieni samazināt nevajadzīgu regulatīvo un administratīvo slogu un piedāvāt efektīvus digitālos sabiedriskos pakalpojumus iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

(21) Lietuvai būtu jānodrošina, ka tās ekonomikas atlabšanas pasākumi ir tālredzīgi un veicina digitālo pārveidi un zaļo pārkārtošanos, ņemot vērā to, ka šajās jomās jārisina vairākas problēmas. Pirmajā no tām jāatzīmē, ka digitālās prasmes nesasniedz ES vidējo līmeni, un MVU ziņo par ievērojamām grūtībām atrast darbiniekus IKT vakanču aizpildīšanai. Lai gan optiskās šķiedras tīkls gan laukos, gan pilsētās ir izvērsts plašāk nekā vidēji ES, fiksētais platjoslas pārklājums un tā izmantošana ir ļoti zemi, šajā ziņā saglabājoties lielām atšķirībām starp pilsētām un lauku apvidiem.

(22) Lai veicinātu ekonomikas atlabšanu, būs svarīgi pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un veicināt privātās investīcijas, tostarp veicot attiecīgas reformas. Runājot par zaļo pārkārtošanos, kopējās siltumnīcefekta gāzu emisijas Lietuvā nav daudz mainījušās kopš 2010. gada. Lietuvas resursu produktivitāte ir viena no zemākajām ES, un aprites (sekundārā) materiālu izmantošana ir krietni zemāka par ES vidējo rādītāju. Saskaņā ar Lietuvas Nacionālo enerģētikas un klimata plānu ekonomikas dekarbonizāciju būtiski veicinātu ēku energoefektivitātes uzlabošana, izmantojot energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu risinājumus, modernizējot apkures sistēmas un uzlabojot transporta nozares ilgtspēju. Mērķtiecīgas publiskās un privātās investīcijas, kas risina šos jautājumus, un citas investīcijas, kam ir būtiska ietekme uz vidi un veselību, var veicināt izaugsmi un noturību un palīdzēt nodrošināt ilgtspējīgu atlabšanu no krīzes. Jau ieplānotās investīcijas ļauj ātri apzināt projektus, kurus varētu īstenot paātrināti un kuri varētu veicināt ekonomikas atlabšanu, piemēram, investējot ēku renovācijā un atjaunojamos energoresursos. Sagatavojot vidēja termiņa atlabšanas pasākumus, ir iespējams balstīties uz dalībvalstu nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, kopīgu interešu projektu sarakstu un infrastruktūras attīstības plāniem. Turklāt projekts *Rail Baltica* un energotīklu starpsavienojumu projekti ir Lietuvas galvenās investīciju prioritātes, kuru mērķis ir uzlabot valsts drošību un integrāciju ES vienotajā tirgū. Taisnīgas pārkārtošanās fonda līdzekļu 2021.–2027. gada plānojums varētu palīdzēt Lietuvai risināt dažas no problēmām, ko rada pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku, īpaši teritorijās, kas ietvertas ziņojuma par valsti D pielikumā. Tas ļautu Lietuvai optimāli izmantot minēto fondu.

(23) Šie ieteikumi pievēršas pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes novēršanai un ekonomikas atlabšanas veicināšanai, taču Lietuvai 2019. gadā adresētie ieteikumi, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā, attiecās arī uz reformām, kuras ir būtiskas, lai risinātu strukturālās problēmas vidējā līdz ilgākā termiņā. Šie ieteikumi nav zaudējuši aktualitāti un arī turpmāk tiks pārraudzīti visā nākamā gada Eiropas pusgada ciklā. Tas attiecas arī uz ieteikumiem, kas skar ar investīcijām saistīto ekonomikas politiku. Minētie ieteikumi būtu jāņem vērā kohēzijas politikas finansējuma stratēģiskajā plānošanā pēc 2020. gada, t. sk. pašreizējās krīzes ietekmes mazināšanas pasākumos un izejas stratēģijās.

(24) Eiropas pusgads nodrošina satvaru pastāvīgai ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinēšanai Savienībā un tādējādi var veicināt ekonomikas ilgtspēju. Dalībvalstis savās 2020. gada valsts reformu programmās ir izvērtējušas progresu saistībā ar ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanu. Nodrošinot tālāk sniegto ieteikumu pilnīgu īstenošanu, Lietuva sekmēs progresu IAM sasniegšanā un kopīgus pūliņus konkurētspējīgas ilgtspējas nodrošināšanai Savienībā.

(25) Cieša valstu ekonomikas koordinācija ekonomiskajā un monetārajā savienībā ir būtiska, lai strauji atgūtos no Covid-19 ekonomiskās ietekmes. Lietuvai kā dalībvalstij, kuras valūta ir euro, ņemot vērā Eurogrupas politiskās norādes, būtu jānodrošina, ka

tās politika joprojām atbilst ieteikumiem eurozonai un tiek koordinēta ar pārējo eurozonas dalībvalstu politiku.

(26) Komisija 2020. gada Eiropas pusgada kontekstā ir veikusi Lietuvas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2020. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2020. gada stabilitātes programmu, 2020. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Lietuvai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Lietuvā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.

(27) Ņemot vērā minēto novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2020. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums[8] ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Lietuvai 2020. un 2021. gadā rīkoties šādi.

1. Ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi risinātu pandēmijas situāciju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atlabšanu. Kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kas ļaus panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda ilgtspēju un vienlaikus veicinās investīcijas. Nostiprināt veselības aprūpes sistēmas noturību, tostarp mobilizējot pienācīgu finansējumu un novēršot veselības aprūpes darbaspēka un kritiski svarīga medicīniskā aprīkojuma trūkumu. Uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un kvalitāti.

2. Mazināt krīzes ietekmi uz nodarbinātību. Palielināt finansējumu aktīva darba tirgus politikas pasākumiem un to tvērumu un veicināt prasmes. Nodrošināt sociālās drošības tīkla pārklājumu un piemērotību un uzlabot nodokļu un pabalstu sistēmas efektivitāti, lai aizsargātu pret nabadzību.

3. Atbalstīt likviditāti uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem un uz eksportu orientētām nozarēm. Pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un rosināt privātās investīcijas, lai sekmētu ekonomikas atlabšanu. Vērst investīcijas uz zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi, jo īpaši uz sevišķi augstas veiktspējas platjoslas pārklājuma veidošanu un ieviešanu, tīru un efektīvu enerģijas ražošanu un izmantošanu un ilgtspējīgu transportu. Veicināt tehnoloģisko inovāciju mazos un vidējos uzņēmumos.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs

[8] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.